

Riigihalduse ministri määruse „Kohaliku omavalitsuse hoolekandeesutuste hoonetes energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamise toetuse kasutamise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrusega kehtestatakse tingimused ja kord perioodil 2017–2020 EL-i kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemisest saadavate rahaliste vahendite „Riigi eelarvestrateegia 2017–2020“ lisa 3 kohase meetme „Energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamine avaliku sektori hoonetes“ aastate 2015–2017 enampakkumisest saadud tulust 46% suuruse osa suunamiseks kohaliku omavalitsuse üksuste (edaspidi *KOV*) kasutuses olevate väljaspool isiku kodu osutatava sotsiaalhoolekande seaduse § 20 lõike 1 tähenduses üldhooldusteenust (edaspidi *üldhooldusteenus*) pakkuvate hoolekandeesutuste hoonete energiatõhususe parandamiseks ja taastuvenergia kasutuse edendamiseks.

Määrus kehtestatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lõike 3 alusel. Riigieelarve strateegias määratud meetme elluviimiseks võib tulu kasutamise eest vastutav minister kehtestada määrusega enampakkumisest saadud tulu kasutamise tingimused ja korra. Määruse eesmärk on määrata kindlaks toetuse andmiseks objektide valiku kriteeriumid ning toetust kasutades tehtavate investeeringute tegemise tingimused ja kord. Määratud on ka taotlejale ja taotlusele esitatavad nõuded ning taotluste menetlemise kord. Määruse lisadega kehtestatakse toetuse määra ja maksimaalse toetuse suuruse arvutamise meetodika ja taotluste hindamiskriteeriumid.

Rahvusvahelise kliimapoliitika eesmärkide saavutamisse panustatakse Euroopa Liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega (edaspidi *LHÜ*) enampakkumiste süsteemiga. Perioodil 2013-2020 peavad EL-i liikmesriigid selles süsteemis müüma enampakkumistel kõik LHÜ-d, mida ei eraldata tasuta paiksetele heiteallikatele direktiivi 2003/87/EÜ artiklite 3e, 10a ja 10c alusel.

Kooskõlas direktiivi 2009/29/EÜ¹ artikliga 10 ja atmosfääriõhu kaitse seadusega on riigi eelarvestrateegias sätestatud üldised eesmärgid, mille saavutamiseks tuleb kasutada vähemalt 50% enampakkumisel saadud tulust, sh energiatõhususe parandamine ja energiasääst. Nimetatud kliimaga seotud meetmed on vastavalt atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lõikele 1 kavandatud, lähtudes üleriigilistest eesmärkidest ja valdkondlike arengukavade eesmärkidest.

Enampakkumisel saadud tulu laekub riigieelarvesse ning seda kasutatakse kooskõlas riigi eelarvestrateegiaga. Tegu on tuludest sõltuvate kuludega, s.t vahendeid saab kasutada sõltuvalt tegelikust tulu laekumisest. Iga-aastases riigieelarves kajastatakse vastava aasta enampakkumise tulude ja kulude prognoositud maht. Riigi eelarvestrateegias kajastatakse enampakkumisest saadud tulu kasutuse kavandatud jaotus, määratakse kliimapoliitikaga seotud meetmete sihtotstarve ning tulu kasutamise eest vastutavad ministrid. „Riigi eelarvestrateegia 2017–2020“ lisaga 3 sätestati perioodil 2013–2020 LHÜ-de kauplemisel

¹ Direktiiv on leitav: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0063:0087:et:PDF>

saadavate vahendite kasutamise eest meetme „Energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamine avaliku sektori hoonetes“ elluviimise eest vastutavana riigihalduse minister.

Vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõikele 1 on kohaliku omavalitsuse ülesandeks korraldada vallas või linnas eakate hoolekannet. Üldhooldusteenus kuulub eakate hoolekande alla. Sotsiaalministeeriumi andmetel kulus 2015. aastal täiskasvanute hooldamisele hoolekandeaasutustes kokku 49,8 miljonit eurot. Teenusekasutajad ja tema pereliikmed tasusid sellest 36,7 miljonit eurot, mis on kogukulust ligi 73,7%. Kohaliku omavalitsuse üksused panustasid nimetatud teenusele 12,9 miljonit eurot ehk 25,9% teenuse osutamiseks kulunud vahenditest.

Võrreldes 2011. aastaga kasvasid 2015. aastal kulutused täiskasvanute hooldamisele hoolekandeaasutuses 15,6 miljonit eurot ehk 45,5% võrra. Teenusekasutaja, tema pereliikme või eestkostja osaluse kogumaht kasvas 14,2 miljonit eurot (63,6%) ning kohaliku omavalitsuse osalus kasvas ligi 1,4 miljonit eurot (12,8%).

2015. aastal oli Eestis 150 üldhooldusteenust pakkuvat hoolekandeaasutust, neist ca 60% on kohalike omavalitsuste hallatavad või kohaliku omavalitsuse valitseva osalusega.

Üks viis üldhoolekandeaasutuste jooksvate kulude vähendamiseks on muuta nende hooned energiasäästlikumateks.

Investeeringud hoolekandeaasutuste hoonetesse on kooskõlas „Eesti regionaalarengu strateegia 2014–2020“ eesmärgiga 1 „Toimepiirkondade terviklikkust ja konkurentsivõimet soosiv eluja ettevõtluskeskkond“ ja „Heaolu arengukava 2016–2023“ meetmega 3.1 „Iseseisvat toimetulekut toetavate ja kvaliteetsete sotsiaalteenuste ning vajadustele vastavate hooldusvõimaluste tagamine“.

Määruse eelnõu koostas Rahandusministeeriumi regionaalarengu osakonna regionaalpoliitika talituse nõunik Natalja Zinovjeva (teenistussuhe peatatud). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi regionaalarengu osakonna õigusnõunik Martin Kulp (tel 611 3097, martin.kulp@fin.ee) ja õigusosakonna jurist Virge Aasa (tel 611 3549, virge.aasa@fin.ee). Eelnõu keeleteoimetaja oli õigusosakonna keeleteoimetaja Sirje Lilover (tel 611 3638; sirje.lilover@fin.ee).

2. Eelnõu sisu

Eelnõu kohaselt on määruse tekst jaotatud viieks peatükiks:

1. Üldsätted.
2. Toetuse andmise alused.
3. Taotlejale, taotlusele ja hoone energiaauditile esitatavad nõuded.
4. Taotluste menetlemine.
5. Toetuse kasutamine, hangete läbiviimine ja toetusele viitamine.
6. Rakendussätted.

Määrus koosneb 19 paragrahvist ja kolmest lisast.

Peatükk 1. Üldsätted

Peatükis (§-des 1 ja 2) sätestatakse määruse kohaldamisala ja toetuse andmise eesmärk, ja meetme elluviijad.

Paragrahvi 1 alusel on määruse kohaldamisala kohaliku omavalitsuse üksuste kasutatavate hoonete energiatõhususe parandamine, hoonesse tarnitud energia, hoone ülalpidamiskulude vähenemine ja taastuenergia kasutuse edendamine. Nimetatud tegevused on kooskõlas [energiamaajanduse korralduse seaduse §-ga 5](#). Tulemuste loetelu on alternatiivne, ehk ühe projekti raames peab olema täidetud vähemalt kaks neist (energiatõhususe parandamine ja seeläbi hoone ülalpidamiskulude vähendamine või taastuenergia kasutuse edendamine ja hoone ülalpidamiskulude vähendamine), aga ei pea olema täidetud kõik kolm eesmärki. Meetmest ei toetata selliseid projekte, mille sisuks on ainuüksi päikesepaneelide või muu taastuenergia allikate kasutuse edendamine. Lõplik toetamisele kuuluvate projektide nimekiri saadakse määruse lisas 2 kehtestatud hindamiskriteeriumide alusel.

Määruse alusel võib anda:

- mitte riigiabi;
- üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena riigiabi. Sel juhul tuleb kohaldada komisjoni 20. detsembri 2011 otsuse „Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes“ sätestatud tingimusi;
- vähese tähtsusega abi. Sel juhul tuleb kohaldada komisjoni määruses (EL) nr 360/2012 Euroopa liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 114, 26.04.2012, lk 8-13) ja konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatut.

Otsustamaks, kas on tegemist riigiabiga, tuleb analüüsida, kas abi vastab kõigile neljale järgmisele tingimusele:

- abi antakse riigi, linna või valla vahenditest;
- abimeetmel on valikuline iseloom, see tähendab on see suunatud teatud ettevõtjale, ettevõtjate grupile või mingite kindlate kaupade tootmiseks;
- abimeede annab eelise abi saajale;
- abimeede moonutab või võib moonutada konkurentsi ja kaubandust Euroopa Liidu riikide vahel.

Antud toetusmeede on suunatud kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõikest 1 tuleneva ülesande, milleks on korraldada eakate hoolekannet, ning sama paragrahvi lõikest 2 tuleneva ülesande, milleks on hooldekodude ülalpidamine, täitmisele kaasaaitamisele. Seda tehakse läbi kohaliku omavalitsuse hoonete, mida kasutatakse sotsiaalhoolekande seaduse § 20 lõike 1 tähenduses väljaspool isiku kodu osutatava üldhooldusteenuse osutamiseks, soojustamise ja energiatõhusamaks muutmise toetamise.

Üldjuhul ei ole toetus riigiabi, kuna antakse avalik raha üldjuhul kohaliku omavalitsuse üksustele kohaliku omavalitsuse omandis olevate hoonete renoveerimisele.

Siiski tuleb muul viisil teenuse osutamise korraldamise korral analüüsida meetme piiriülest mõju kaubandusele. Nimelt tuleb veenduda, kas ja kui suur osa hoolekande asutuse klientidest võib osutada Eestist väljastpoolt tulnud klientideks. Juhul, kui kõik või lõviosa klientidest on Eesti elanikud, on toetusel rohkem kui vähene mõju piiriülesele kaubandusele ning toetus riigiabi ei ole. Juhul, kui välisklientide osakaal on märkimisväärne, on põhjust kaaluda määruse § 1 lõigetes 3 ja 4 riigiabi või vähese tähtsuse riigiabi andmist.

Paragrahvis 2 sätestatakse meetme elluvijana Rahandusministeerium.

Peatükk 2. Toetuse andmise alused

Peatükis (§-des 3–6) tuuakse välja määruse raames toetatav tegevusliik, sätestatakse projekti elluviimise perioodi kestus, abikõlblike ja mitteabikõlblike kulude loend ning nõuded toetuse ja omafinantseeringu suurusele ning määrale.

Paragrahvis 3 sätestatakse, et meetme raames toetatav tegevusliik on hoonesse tarnitud energiat, hoone ülalpidamiskulusid, kasvuhoonegaaside heidet vähendavad ning energiasäästu suurendavad ja taastuenergia kasutust edendavad rekonstrueerimistööd. Rekonstrueerimistööde alla kuuluvad muu hulgas [ehitusseadustiku](#) §-s 4 sätestatud hoone ümberehitamise tööd, mille käigus olemasolev hoone lammutatakse ja rajatakse olemasoleva hoonega olemuslikult sarnane hoone. Hoone on olemuslikult sarnane, kui selle kasutusotstarve, arhitektuuriline lahendus ja maht ei muutu.

Käesolevas määruses mõistetakse hoone all hoolekandeaasutuse hoonet, milles osutatakse sotsiaalhoolekande seaduse §-s 20 sätestatud sotsiaalteenust (väljaspool isiku kodu osutatav üldhooldusteenus, edaspidi nimetatud *üldhooldusteenus*).

Kuivõrd väiksema kohtade arvuga hoolekandeaasutuses saavutatav kuluefektiivsus ja selle mõju on suhteliselt väike, eelistatakse määruse alusel antava toetuse kasutamisel suurem kogumõju saavutamiseks toetuse võimaldamist hoolekandeaasutustele, kus 2016. aastal oli vähemalt 20 teenuse kohta (see tingimus on täidetud 75%-l hoolekandeaasutustest). Suuremates hoolekandeaasutustes on võimalik kohandada ruumilist keskkonda erinevate sihtgruppide vajadustest lähtuvalt, nt on võimalik luua dementsusega inimestele eraldi osakond ja eraldada nad tavahooldust vajavatest klientidest.

Toetust taotlevate hoolekandeaasutuste kohta kehtestatud miinimumnõuete eesmärk (20 teenuse saajat ja hoone suletud netopinna ja teenuse saajate suhtarv väiksem kui 45 m²) on meetme vahenditega saavutada võimalikult suurele arvule teenuse saajatele kvaliteedi paranemine. Keskmine suletud pinna ruutmeetrite arv tegutsevates hoolekandeaasutustes on keskmiselt 36 m² teenuse saaja kohta. Hoolekandeaasutustele kehtestatud miinimumnõuetele vastab 2016. aasta lõpu seisuga ca 90% potentsiaalsetest taotlejatest. Suhtarvu määramise eesmärk on suunata KOVe arendama üldhooldusteenust sihtgruppide vajadustest lähtuvalt, näiteks kohandama olemasolevates hoolekandeaasutustes suurema õendusabi vajadusega või dementsusega klientidele erinevaid ruumiprogramme. Vastavalt tervisekaitseõuetele peab üldhooldus-

teenust osutatava hoolekandeesutuse pind vastama järgmistele nõuetele: magamistoa minimaalne pindala ühekohalise majutuse korral peab olema 8 m², kahekohalise toa puhul vähemalt 12 m² ja iga järgneva voodikoha kohta peab lisanduma vähemalt 6 m². Elutoa m² arv iga 10 teenuse saaja kohta on vähemalt 12 m², sellele lisanduvad muud üldkasutatavate ruumide pinnad, näiteks pesemisruumid, toitlustusruumid, haldusruumid jms, mis on teenuse osutamiseks vajalikud, kuid mille pinna suurusele tervisekaitseenõuded konkreetset ruutmeetrite arvu ei kehtesta.

Arvestades, et eri kasutusotstarbega hoonetele on kehtestatud erinevad energiatõhususe nõuded², siis on otstarbekas ühe taotlusvooru raames toetada ühte tüüpi ehk antud juhul hoolekandeesutuste rekonstrueerimist. See võimaldab taotluste ühtsete kriteeriumide kohaselt hindamist ja eelisjärjestamist ning võimaldab kasutada ühtset rekonstrueerimise toetuse ülemmäära.

Paragrahvi 3 lõike 5 järgi ei toetata meetmest taotlusi, mille tulemuseks on suurenev kasvuhoonegaaside heide.

Paragrahvi 4 kohaselt on projekti elluviimise lõpptähtaeg 31.12.2019. Abikõlblikkuse periood algab kõige varasemalt taotluse rahuldamise otsuse tegemise kuupäevast.

Paragrahv 5 sätestab, et abikõlblikud on kulud, mis on põhjendatud, mõistlikud, vajalikud ning vähendavad hoonesse tarnitud energiat, hoone ülalpidamiskulusid, kasvuhoonegaaside heidet või suurendavad hoone energiasäästu ja taastuvenergia kasutuse edendamist ning on tehtud projekti elluviimise perioodil.

Abikõlblikud on järgmised energiatõhususe töödega seotud kulud, mis mõjutavad otseselt hoone energiakasutust majandus- ja taristuministri 3. juuni 2015. a määruse nr 55 „Hoone energiatõhususe miinimumnõuded“ mõistes:

- 1) täiendava soojustuse paigaldamine, muu hulgas hoone piirdetarindite ja tehnosüsteemide soojustamise ning parandamise kulu;
- 2) avatäidete (akende, uste jm) uuendamise ja vahetamise kulu;
- 3) küttesüsteemide, soojatarbevee süsteemide ja soojusvarustuse uuendamise ja vahetamise kulu, muuhulgas kaugküttesüsteemiga liitumise tasud;
- 4) ventilatsioonisüsteemide uuendamise kulu, kui see tuleneb vajadusest tagada nõuetele vastav sisekliima või kui ventilatsioonisüsteemide soojustagastusega tagatakse mittetaastuva fossiilse päritoluga energia kasutuse vähenemine või ventilatsioonile kuluva elektri tootmiseks kasutatakse edaspidi päikeseelektrit ning sellega kaasneb kasvuhoonegaaside heite vähenemine;
- 5) jahutussüsteemide paigaldamise kulu, kui see tuleneb vajadusest tagada nõuetele vastav sisekliima hoonetes;
- 6) automaatika ning tarkade juhtimisseadmetega, sh andurid ja andmehõivesüsteemid, mis võimaldavad hinnata projekti tulemusi, seonduv kulu;
- 7) päikesekiirguse tõkestamise lahenduste kulu;
- 8) valgustuse uuendamise ja vahetamise kulu. Lisaks on abikõlblik elektrikaabelduse

² Majandus- ja taristuministri 30.04.2015 määrus nr 36 „Nõuded energiamärgise andmisele ja energiamärgisele”
<https://www.riigiteataja.ee/akt/106052015002>

uuendamise ja vahetamise kulu, kui vajadus tuleneb hoone valgustuse uuendamisega kaasnevast vajadusest tagada nõuetele vastav kaabeldus;

- 9) hoone piirde, kande ja jäigastavate konstruktsioonide muutmise ja asendamise kulu, kui see on vajalik energiatõhusust tagavate tehnosüsteemide paigaldamiseks, taastuenergia kasutuselevõtuks või soojustuse paigaldamiseks.

Energiatõhususe tööde loetelu all mõeldakse energiatõhususe parendamise pakettis toodud töid. Hoone energiatõhususe parendamise pakett ehk soovituslik energiatõhususe tööde loetelu peab olema projektihanke ja ehitushanke lähteülesandeks. Lisaks tuleb hoolsuskohustuse täitmiseks lähteülesandesse märkida, et hoone peab vastama C energiaklassile (121-150 kWh/(m²a)) ETA mõistes.

Samuti on abikõlblikud kõik eelnimetatud kuludega lahutamatu seotud või neile eelduseks olevate investeeringutega seotud kulud ning projekteerimise ja omanikujärelevalvega ning energiasäästu eksperdi kaasamisega seotud kulud.

Lõikes 4 on sätestatud mitteabikõlblikud kulud, milleks eelkõige on kulud, mis ei panusta hoone energiatõhususe suurenemisse ega hoonesse tarnitud energia või hoone ülalpidamiskulude vähenemisse ega ole tehtud projekti elluviimise perioodil. Eraldi on välja toodud, et kui KOV on kinnitanud soojusmajanduse arengukava, siis on abikõlblikud soojusvarustuse tagamiseks vajalike seadmete ja teiste energiatootmiseseadmete soetamise ja paigaldamise kulud, mis on kooskõlas soojusmajanduse arengukavaga. Piirang on kehtestatud, et tagada eri valdkondade arengu planeerimisel kooskõla ning terviklik soojusmajanduse korraldamine KOVi territooriumil. Lisaks on välja toodud, et abikõlblikud ei ole projektijuhtimise ja õigusabikulud.

Paragrahvi 6 kohaselt on projektile antava toetuse suurus ühe rekonstrueeritava hoone suletud netopinna ruutmeetri kohta 107–188 eurot sõltuvalt taotleja põhitegevuse tuludest elaniku kohta. Toetuse määra ja maksimaalse suuruse arvutamise aluseks võetakse 2015. aasta KOVi põhitegevuse tulud saldoandmike infosüsteemist, mis ümardatakse täisarvuni, ja elanike arv rahvastikuregistri andmetel 2015. aasta 1. jaanuari seisuga. Vastav arvutamise meetodika kehtestatakse määruse lisas 1.

Arvutuste aluseks on TTÜ koostatud energiamajanduse arengukava hoonefondi analüüs³ ning Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi projekteerimishindade statistika. Kuna valdav osa projektide töödest tehakse eeldatavasti 2018. aastal, siis on nii rekonstrueerimise kui ka projekteerimise maksumust suurendatud perioodi 2013–2018 tarbijahinna indeksi (THI) võrra.

Kui taotleja on kohaliku omavalitsuse üksuse konsolideerimisgruppi kuuluv üksus, võetakse toetuse määra ja maksimaalse toetuse suuruse arvutamise aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse, mille konsolideerimisgruppi üksus kuulub, põhitegevuse tulud ja elanike arv. Mitmetes omavalitsustes tegelevad hoolekandeteenuste osutamiseks lisaks linna- või

³http://www.energiatalgud.ee/img_auth.php/5/51/ENMAK_2030_Hoonete_energiastupoten_tsiaali_uuring.pdf

vallavalitsuse hallatavatele asutustele omavalitsuse sihtasutused või aktsiaseltsid, kes on konsolideerimisgrupi üksused, aga ei pruugi olla sõltuvad üksused. Sõltuva üksuse määramiseks on oma kord, arvesse võetakse avaliku sektori teenuste rahalist mahtu või avalike toetuste mahtu. Kohaliku omavalitsuse üksuse konsolideerimisgrupi raamatupidamisaruande koostamiseks moodustatakse saldoandmik, milles kohaliku omavalitsuse üksuse ja tema valitseva mõju all olevate sihtasutuste, mittetulundusühingute ja tütarettevõtjate saldoandmike ühesuguste kontokombinatsioonide saldod liidetakse rida-realt meetodil ja nendevahelisi nõudeid, kohustisi, netovara, tulusid ja kulusid kajastavad kontokombinatsioonide saldod, mille tehingupartneri koodi kolm esimest numbrit on samad ja neljas number on vahemikus 0 kuni 5, elimineeritakse.

Kui tegemist on ühinevate või ühinenud KOVidega, siis toetuse määr leitakse kõigi ühinevate või ühinenud KOVide põhitegevuse tulude ning elanike arvu kokku liitmisel. Kui ühinemise käigus võtab üks KOV üle teise KOVi koosseisust territooriumiosa või ühinemises mitteosalev KOV võtab teiselt KOVilt üle territooriumiosa tingimusel, et territooriumiosa üle andnud KOV ühineb mõne KOViga, siis leitakse üle võetud territooriumiosa põhitegevuse tulud proportsioonis KOV elanike arvu osatähtsusega territooriumiosal oleva KOVi põhitegevuse tuludega. Täpselt sama proportsiooniga lahutatakse põhitegevuse tulud territooriumiosa üle andnud KOVi põhitegevuse tuludest.

Omafinantseeringuna ei arvestata Euroopa Liidu asutustelt või fondidelt või muudelt abiskeemidelt saadud tagastamatut abi.

Peatükk 3. Taotlejale, taotlusele ja hoone energiaauditile esitatavad nõuded

Peatükis (§-des 7–9) sätestatakse taotlejale esitatavad nõuded, toetuse taotlusele esitatavad üldised nõuded, toetuse taotluse vorm, sellele lisatavate dokumentide loetelu ning hoone energiaauditile esitatavad nõuded.

Paragrahvi 7 lõike 1 kohaselt võib toetuse taotlejaks olla KOV üksus või KOV üksuse konsolideerimisgruppi kuuluv üksus.

Taotleja peab vastama ning Rahandusministeeriumi nõudmisel tõendama vastavust määruses sätestatud nõuetele.

Lõike 2 kohaselt peab taotleja toetuse saamiseks tagama kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses (edaspidi *KOFS*) sätestatud finantsdistsipliini nõuetest kinnipidamise.

Lõike 3 kohaselt liidetakse ühinevate KOVide puhul kõik finantsdistsipliini näitajate ja toetusmäära arvutamiseks kasutatavad algandmed ning leitakse KOFSis nimetatud finantsdistsipliini näitajad uue ühinemise tulemusel moodustuva KOVi ja KOVi arvestusüksuse kohta.

Ühinevad omavalitsused saavad võrdselt teiste omavalitsustega esitada (igauks ühinejatest) ühe taotluse, eelnevalt küsides oma ühinemisgrupi omavalitsustelt selleks nõusoleku.

Paragrahvi 8 sätestatakse toetuse taotlusele esitatavad üldised nõuded, sh see, et taotluses peab olema formuleeritud projekti eesmärk, taotluses esitatud projekti eelarve peab olema põhjendatud ning omafinantseeringu suurus peab vastama nõutavale määrale. Samuti peab olema taotluses näha, et toetust soovitakse määruuses esitatud tegevuste elluviimiseks ning projekt teostatakse elluviimise perioodi piires.

Paragrahvi 8 lõikes 2 sätestatakse, et taotlus esitatakse iga rekonstrueeritava hoone kohta eraldi. KOVid, kus elanike arv on kuni 10 999, võivad esitada ühe taotluse ja KOVid, kus elanike arv on võrdne 11 000ga või sellest suurem, võivad esitada kaks taotlust. Ühinevad KOVid peavad olema eelnevalt kokku leppinud, millis(t)e hoone(te) kohta taotlus(ed) esitatakse ning koos taotlusega tuleb esitada teiste ühinevate KOVide volikogude nõusolek taotluse esitamiseks. Eelpool nimetatud kitsenduse eesmärk on vältida olukorda, kus toetuse abil rekonstrueeritakse üksteisele lähedal asuvad hooldekodud, mis ei pruugi olla tulevikus jätkusuutlikud.

Paragrahvi 8 lõikes 3 sätestatakse, et taotluse allkirjastab taotleja allkirjaõiguslik esindaja.

Paragrahvi 8 lõikes 5 on loetletud toetuse taotlusele lisatavad dokumendid. Toetuse taotleja peab põhjendama nõutavate dokumentide taotlusele lisamata jätmist. Nõutavad dokumendid on taotleja kinnitus omafinantseeringu olemasolu kohta, tõendavad dokumendid ja hoone energiaaudit või energiaauditi vahearuanne. Lisaks esitatakse kinnitus, et projekti raames rekonstrueeritav hoone ja hoonealune kinnistu kuulub taotlejale ja puuduvad kinnistusraamatusse kandmata lepingud. Kui taotleja on ühinev KOV või ühinevast KOVist sõltuv üksus, siis esitatakse ühinemisgruppi kuuluvate KOVide taotluse esitamisega nõustumise kinnituseks kõigi teiste ühinevate KOVide volikogude nõusolek taotluse esitamiseks.

Paragrahvi 8 lõike 5 punktis 5 on sätestatud, et üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamiseks vajaliku taristu arendamisel tuleb taotlusele lisada ülesande andmise akt, mis vastab Euroopa Komisjoni 20. detsembri 2011. a otsuse „Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes“ artiklis 4 sätestatud nõuetele. Vastavalt nendele nõuetele antakse üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise õigus ettevõtjale ühe või mitme dokumendiga, kus täpsustatakse eelkõige järgmist:

- avalike teenuste osutamise kohustuse täpne laad ja kestus;
- asjaomane ettevõtja ja vajaduse korral territoorium;
- ülesande andva ametiasutuse poolt ettevõtjale antavate ainu- või erioiguste laad;
- hüvitismehhanism ning hüvitise arvutamise, kontrollimise ja läbivaatamise parameetrid;
- ülemääraste hüvitiste maksmise vältimise ja tagasinõudmise kord ning
- viide Euroopa Komisjoni 20. detsembri 2011. aasta otsusele „Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes“.

Paragrahvi 8 lõike 5 punktis 6 on sätestatud, et ülesande andmise akt komisjoni määruse (EL) nr 360/2012 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi

suhtes (ELT L 114, 26.04.2012, lk 8–13) preambula punkti 6 tähenduses juhul, kui tegemist on üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi andmisega.

Paragrahviga 9 sätestatakse hoone energiaauditile esitatavad nõuded. Energiaauditi koostamisel tuleb lähtuda selle sisu ja vormi osas majandus- ja taristuministri 08.04.2015 määrusest nr 28 „Elamu energiaauditile esitatavad nõuded“ ja 30.04.2015 määruses nr 36 „Nõuded energiamärgise andmisele ja energiamärgisele“ ning sotsiaalministri 03.04.2002 määrusest nr 58 “Täiskasvanute hoolekandeesutuse tervisekaitsenõuded” sätestatud nõuetest. Hoone energiaauditi tegemise täpsustatud nõuded on sätestatud määruse lisaga 3, mille järgimine on energiaauditi koostamisel kohustuslik.

Paragrahvi 9 lõikes 2 on sätestatud, et antud meetme raames võib taotleja energiaauditi aruande asemel esitada ka ainult majandus- ja taristuministri 8. aprilli 2015. a määruse nr 28 „Elamu energiaauditile esitatavad nõuded“ § 6 lõigete 10 ja 11 kohase energiaauditi vahearuande. Leevenduse eesmärk on meetme elluviimine ka tingimustes, kus auditi koostamiseks mõõtmiste läbiviimiseks vastav temperatuurivahemik ei ole saavutatav.

Energiaauditi nõuete (lisa 3) koostamine on tellitud kõrgelt kvalifitseeritud eksperdilt, kes omab volitatud energiatõhususe spetsialisti 8. taset ning volitatud kütte-, ventilatsiooni- ja jahutuse inseneri 8. taseme kutsetunnistusi. Täpsete nõuete koostamise vajadus tekkis toetuse andmise tingimuste koostamise käigus selleks, et taotlejate poolt esitatavad auditid sisaldaksid taotluse menetlemiseks vajalikke andmeid, need andmed oleksid määratletud kõigi taotlejate jaoks ühtsetel alustel, et oleks tagatud hindamiskriteeriumite adekvaatsus ja nende alustel õiglaste otsuste tegemine. Majandus- ja taristuministri määruste nr 28, 55 ja 58 järgi klassifitseeruvad hooldekodud elamute alla. Olemasoleva 10 hooldekodu energiatarbimiste analüüs näitas, et hooldekodude energiatarbimine erineb oluliselt elamute energiatarbimisest ja tüüpilistest kasutusest. Kuivõrd hooldekodude näol on tegemist spetsiifilise kasutusotstarbega hoonetega, mille kasutusrežiimid ja energiatarbimised erinevad oluliselt elamute omast, on vajalik antud meetme tarbeks määratleda lisaks MKM määrustega kehtestatud täiendavad nõuded energiaauditile ja anda täiendavaid selgitusi auditi koostamisele ning seal esitatavate näitajate arvutamiseks.

Hooldekodude näol on sisuliselt tegemist ühiskondliku hoonega, mitte elamuga. Majandus- ja taristuministri määrused nr 28, 35, 55 ja 58 käsitlevad hooldekodu elamuna. Energiaaudiitor tase 6 kutse alla kuulub osakutse „elamute energiaauditite koostamine“. Täiskutse omanik on pädev teostama nii ühiskondlike hoonete kui ka elamute energiaauditeid, osakutse omanik ainult elamute energiaauditeid. Arvestades hooldekodude spetsiifikat ja sellest tulenevat keerukamat lähenemisviisi, nõutakse käesolevas meetmes energiaauditi tegijalt ühiskondlike hoonete auditite tegemisele vastavat kutset, st energiaaudiitori täiskutset ja mitte elamute energiaauditite koostamise osakutset.

Hoolekandeesutuse asukoht planeeritakse kaugemale müra- ja saasterikastest teedest ning tänavatest ja ettevõtetest. Hoolekandeesutuse elanikel peab olema võimalik liigelda muude avalike teenuste saamise asukohtadesse, kasutades selleks nt ühissõidukiga liinivedu. Hooned on üldjuhul ühe- või kahekorruselised. Enamate korruste puhul peab hoones olema lift. Ruumide viimistlus peab olema kooskõlas ruumide funktsiooniga ning sisustus peab

võimaldama samu tegevusi, mis koduses keskkonnas. Ruumide mõõtmed, sisustuse valik ja selle paigutus peab olema selline, et õendusabiteenuse osutajale võimaldada vajadusel juurdepääs voodile mõlemalt poolt. Magamistoad on üldjuhul ühe- või kahekohalised. Olulise kõrvalabi vajaduse ja sügava liitpuudega elanike magamistuba võib olla maksimaalselt neljakohaline. Elutoa minimaalseks pindalaks on vähemalt 12 m² iga kümne voodikoha kohta. Hügieeniruumide puhul tuleb tagada vähemalt üks pesemiskoht kümne voodikoha kohta, üks valamukoht nelja voodikoha kohta ja üks WC-pott kümne voodikoha kohta.

Soovituslike energiatõhususe tööde loeteludes tuleb lähtuda põhimõttest, et pärast hoone rekonstrueerimist oleks hoones tagatud nõuete kohane sisekliima vastavalt sotsiaalministri 03.04.2002 määrusele nr 58 "Täiskasvanute hoolekandeesutuse tervisekaitseõuded" ning kogu hoone energiatõhususarv jõuaks vahemikku 121–150 kWh/(m²a) (vastavalt majandus- ja taristuministri 30.04.2015 määruse nr 36 "Nõuded energiamärgise andmisele ja energiamärgisele" lisa 3 punktile 2 (korterelamu energiatõhususarvu (ETA) või kaalutud energiaerikasutuse (KEK) klassi skaala).

Hoolekandeesutuses peab olema külma- ja soojaveearustus, reoveekanaliseerimine, ventilatsioon ning kesk- või ahjuküte. Ahjukütte korral ei tohi küttekolle avaneda magamistuppa. Soojaveearustuses peab ööpäevaringselt olema vähemalt 45 °C vesi. Loomulik või sundventilatsioon peab tagama küllaldase õhuvahetuse kõikides ruumides. Magamistubades peab olema ka loomulik ventilatsioon. Ruumides peab olema loomulik ja kunstlik valgustus. Abi-, hoiu- ja hügieeniruumides võib ette näha ainult kunstliku valgustuse.

Peatükk 4. Taotluse menetlemine

Peatükis (§-des 10–15) käsitletakse taotluse esitamist ja selle menetlemist Rahandusministeeriumi poolt, taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks või mittevastavaks tunnistamist, taotluse hindamise korda, taotluse hindamise kriteeriume ning taotluse rahuldamist või rahuldamata jätmise otsust.

Üldjuhul on taotluse menetlemise ajaks kuni 90 kalendripäeva taotluse registreerimisest arvates. Selle aja kestel tehakse taotlejale teatavaks, kas taotlus rahuldati, jäeti rahuldamata või milline on taotluse menetlemise seis.

Taotlused esitatakse Rahandusministeeriumile digitaalselt (elektroonilise taotluste esitamise keskkonna <http://etoetus.struktuurifondid.ee/> vahendusel) taotlusvooru väljakuulutamise teates nimetatud tähtpäevaks. Rahandusministeerium kontrollib taotleja ja taotluse vastavust käesolevas määruses sätestatud nõuetele.

Kui Rahandusministeerium avastab taotluse nõuetele vastavuse kontrollimisel puudusi, teatab ta sellest viivitamata taotlejale ja määrab puuduste kõrvaldamiseks tähtaja kuni 10 tööpäeva. Rahandusministeerium edastab taotlejale küsimused taotluse kohta, puuduste kõrvaldamise ettepaneku, ärakuulamiskirja, taotluse rahuldamise või mitterahuldamise otsuse elektroonilise taotluste esitamise keskkonna kaudu. Elektroonilise keskkonna kaudu edastatud dokument loetakse taotlejale kätte toimetatuks. Kuna nõuetele vastavad taotlused rahuldatakse määruses sätestatud kriteeriumide põhjal taotlustes olevate andmete alusel objektiivselt koostatava pingerea alusel, siis ei teki vajadust taotlejat enne taotluse mitterahuldamise otsust ära kuulata.

Taotluse või taotleja nõuetele mittevastavaks tunnistamise tõttu taotluse rahuldamata jätmise otsusest teavitab Rahandusministeerium toetuse taotlejat pärast otsuse tegemist elektroonselt.

Paragrahvi 10 lõike 3 alusel kinnitab taotlusvooru rahalise mahu, taotluste esitamise tähtpäeva ja regionaalse jaotuse riigihalduse minister. Regionaalsete piirsummade jaotamisel lähtutakse põhimõttest, et 50% rahalisest mahust jaotatakse viie regiooni (Eurostati territoriaalse statistika arvepidamise üksuste järgi NUTS III tasand: Kesk-Eesti, Kirde-Eesti, Lõuna-Eesti, Lääne-Eesti, Põhja-Eesti) vahel võrdselt ning 50% jaotuse aluseks on regiooni inimeste arv vanuses üle 65 aasta Statistikaameti 2016. aasta 1. jaanuari seisuga andmetel (tulemus ümardatud täisarvuni).

Paragrahvis 13 on sätestatud taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks või mittevastavaks tunnistamise alused. Samuti on sätestatud Rahandusministeeriumi kohustus hinnata taotlusi määruhes sätestatud hindamiskriteeriumide alusel ja hinnata nõuetele vastavaid taotlusi.

Taotlusi hinnatakse käesoleva määruhes lisas 2 esitatud taotluste hindamiskriteeriumide alusel viies grupis, vastavalt riigihalduse ministri kinnitatud regionaalsete piirsummade kinnitamise kriteeriumidele. Gruppide loomise aluseks on taotlejate territoriaalne paiknemine Eurostati territoriaalse statistika arvepidamise NUTS III tasandil.

Hindamiskriteeriumid on järgmised:

- 1) projekti panus hoonesse tarnitud energia vähenemisse;
- 2) projekti panus hoone ülalpidamiskulude vähenemisse;
- 3) hoone pinnakasutus üldhooldusteenust saava isiku kohta 31.12.2016 seisuga Sotsiaalministeeriumile esitatud statistilise aastaaruande andmetel;
- 4) üle 5000 elanikuga omavalitsuse moodustamise kohta ühinemislepingu sõlminud kohaliku omavalitsuse üksusest taotlejad saavad ühe täiendava punkti, üle 11 000 elanikuga omavalitsuse moodustamise kohta ühinemislepingu sõlminud kohaliku omavalitsuse üksusest taotlejad saavad kaks täiendavat punkti.

Kriteeriumi 4 puhul võetakse arvesse ühinemislepingud, mis on sõlmitud 2016. aastal. Kriteerium 4 on n-ö boonuspunkte antav kriteerium, millega soovitakse arvestada haldusreformi seadusega sätestatud lävenditega. Selle järgi saavad kohaliku omavalitsuse üksused, mis 5000 ja 11000 elaniku lävendit täidavad, täiendavaid boonuspunkte (vastavalt 1 või 2 boonuspunkti). Kriteeriumi 4 puhul võetakse arvesse rahvastikuregistri andmed elanike arvu kohta 1. jaanuari 2017 seisuga.

Hindamise aluseks on taotluses ning § 9 ning lisa 3 alusel koostatud ja taotlusele lisatud hoone energiaauditis esitatud andmed.

Kui hoonet kasutatakse lisaks hoolekandetasutusele ka muul otstarbel, siis sellise hoone puhul arvestatakse hoonesse tarnitud energia ja hoone ülalpidamiskulude vähenemine proportsionaalselt kogu hoonesse tarnitud energia ja hoone ülalpidamiskulude vähenemisest vastavalt hoolekandetasutuse ainukasutuses olevatele hoone köetava pinna ruutmeetrite arvu osatähtsusele kogu hoone köetava pinna ruutmeetritest.

Näide: Kogu hoone köetava pinna ruutmeetrite arv 2000 m², hoolekandeesutuse ainukasutuses 700 m² ja hoolekandeesutuses üldhooldusteenust saavate inimeste arv 70. Kogu hoonesse tarnitud energiakogus 200 ühikut ja kogu hoone ülalpidamiskulud 100 ühikut. Energiaauditis audiitor märkinud pärast soovituslike energiatõhususe tööde elluviimist kogu hoonesse prognoositavaks tarnitud energiakoguseks 150 ühikut ja hoone ülalpidamiskuludeks 80 ühikut.

Arvutuskäik: üldhooldekodu ainukasutuses proportsionaalselt $700 \div 2000 \times 100 = 35\%$

Hoonesse tarnitud energiakoguse vähenemine rekonstrueeritava köetava pinna ruutmeetri kohta = $(200 - 150) \times 0,35 \div 700 = 0,025$ ühikut/m² kohta.

Hoone ülalpidamiskulude vähenemine rekonstrueeritava köetava pinna ruutmeetri kohta = $(150 - 100) \times 0,35 \div 700 = 0,025$ ühikut/m² kohta.

Hoone köetava pinna ruutmeetrite arv hoolekandeesutuses üldhooldusteenust saanud isiku kohta = $700 \div 70 = 10$ m² isiku kohta.

Hindamiskriteeriumide eesmärk on (tulenevalt rahastamisallikaga seotud nõuetest) suunata meetme vahendid suurima energiasäästuga pinnaühiku kohta projektidesse ning suunata KOVe leidma kõige kuluoptimaalsemaid rekonstrueerimislahendusi, et vähendada hoone ülalpidamiskulusid. Lisaks eelistatakse optimaalsema pinnakasutusega hooned, eesmärgiga suunata meetmevahendid võimalikult suurele hulgal hoolekandeteenuse saajatele osutatavate teenuste tingimuste parandamiseks.

Paragrahvis 14 käsitletakse taotluse rahuldamise otsuse tegemist. Lõigetega 2-4 sätestatakse territoriaalse grupi siseselt meetme vahendite jääkide kasutamise kord, selleks et tagada vahendite maksimaalne eesmärgipärane kasutus. Kui pärast taotluste rahuldamise otsuste tegemist tekib territoriaalse grupi sees raha jääk, siis teavitatakse taotlejat toetuse saamise võimalusest alates kõrgeima punktiarvuga rahastamiseta jäänud projektist üle-eestilises pingereas.

Paragrahvides 15-16 sätestatakse taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise otsustele kohalduv. Taotluse rahuldamise otsuses tuuakse välja näiteks toetuse väljamaksmise kord, järelevalve kord, aruandluse kord, vaidluste lahendamise kord ja toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmise kord, mille hulka kuulub muu hulgas kohustus maksta toetus tagasi, kui energiaauditis märgitud kogu hoone energiatõhusus jääb saavutamata, projekti tulemusel saavutatud CO₂ kokkuhoiust aru andmata jätmise pärast projekti lõppu. Taotluse rahuldamata jätmise otsuse teeb Rahandusministeerium taotlejale elektrooniliselt teatavaks kohe pärast selle tegemist.

Peatükk 5. Toetuse saaja kohustused ja toetusele viitamine

Paragrahviga 17 sätestatakse toetuse saaja kohustused sh. projekti elluviimisel hangete läbiviimisele kohalduv. Muu hulgas ei või toetuse saaja projekti tegevustega alustada enne taotluse rahuldamise otsuse tegemist ning seejuures loetakse projekti tegevusega alustamiseks

ka hangete väljakuulutamist.

Paragrahviga 18 sätestatakse toetusele viitamise reeglid. Toetuse saaja peab projektiga seotud ehitustööde ajal projektipiirkonda üles panema töödest informeeriva tahvli, millel peab olema vähemalt projekti nimetus, tööde teostaja, valmimise tähtaeg, lisainfo „Hoone energiatõhusamaks muutmist toetas Eesti riik“ ja Rahandusministeeriumi logo, mis on leitav veebilehelt https://valitsus.ee/et/logofailid/grupid?tid_i18n=148.

Paragrahvis 19 sätestatakse asjaolud, mille korral valdkonna eest vastutav minister võib muuta taotluse rahuldamise otsust, millega nõutakse toetusest 10–100% tagasi. Muuhulgas võidakse teha toetuse tagasinõudmise otsus, kui hoone kasutamine üldhooldusteenuse osutamiseks lõpetatakse enne viie aasta möödumist projekti lõppemisest arvates või hoone omand või valdus antakse kolmandatele isikutele enne viie aasta möödumist projekti lõppemisest arvates Rahandusministeeriumiga eelnevalt kooskõlastamata.

Peatükk 6. Rakendussätted

Käesolev määrus jõustub üldises korras.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Eelnõu on kooskõlas muu hulgas ka järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

- 1) Euroopa Komisjoni määrus (EL) 360/2012 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 114, 26.04.2012, lk 8–13);
- 2) Euroopa Komisjoni 20. detsembri 2011. a otsus „Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes“.

4. Eelnõu mõjud

Määrusega sätestatakse tingimused ja kord toetuste maksmiseks. Elluviidavate projektide tulemusel väheneb avalike hoonete energiatarbimine ning seeläbi ka CO₂ heide. Ühtlasi kaasajastatakse avalike hoones pakutavate teenuste kvaliteeti ja vähendatakse hoone ülalpidamiskulusid tulevikus, sh KOVdele hoolekandeteenustega kaasnevaid kulutusi.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Toetuseks kasutatavad summad laekuvad riigi lubatud heitkoguse ühikute müügist ja need kajastatakse riigieelarves. Meetme eelarve eeldatav suurus on kuni 11 miljonit eurot, mis sõltub enampakkumistulu laekumisest ja on kooskõlas „Riigi eelarvestrateegia 2017–2020“ lisa 3 sätestatuga. Määruse täitmise korraldamiseks vajalikud tegevused viiakse ellu Rahandusministeeriumi tegevuskulude arvel. Toetuse andmisel lähtutakse uusimast teadaolevast informatsioonist toetuseks kasutatavate vahendite mahu kohta.

6. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks ministeeriumidele ja üleriigilistele kohaliku omavalitsuse üksuste liitudele. Märkustega arvestamise tabel on eelnõu seletuskirjale lisatud.

Enne taotlusvooru välja kuulutamist korraldab Rahandusministeerium võimalikele taotlejatele suunatud infopäeva.